

Stationsweg 446, Scherpenzeel (gemeente Scherpenzeel)

Een bureauonderzoek

R.M. van der Zee

Colofon

ADC Rapport 5415

Stationsweg 446, Scherpenzeel (gemeente Scherpenzeel)

Een bureauonderzoek en inventariserend veldonderzoek in de vorm van een verkennend bureauonderzoek

Auteur: R.M. van der Zee

In opdracht van: ingenieursbureau Land

© ADC ArcheoProjecten, Amersfoort, 30 maart 2021

Foto's en tekeningen: ADC ArcheoProjecten, tenzij anders vermeld

Status onderzoek: concept

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of op welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgevers.

ADC ArcheoProjecten aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

Autorisatie:

B. Jansen

ISSN 1875-1067

ADC ArcheoProjecten

Postbus 1513

3800 BM Amersfoort

Tel. 033-299 81 81

E-mail info@archeologie.nl

Inhoudsopgave

Samenvatting	4
1 Inleiding en administratieve gegevens	6
2 Bureauonderzoek	8
2.1 Doelstelling en vraagstelling	8
2.2 Methodiek	8
2.3 Resultaten	8
2.4 Gespecificeerde verwachting en conclusie	16
3 Aanbeveling	18
Literatuur	19
Geraadpleegde websites	20
Lijst van afbeeldingen en tabellen	21

Samenvatting

In opdracht van ingenieursbureau Land heeft ADC ArcheoProjecten in maart 2021 een bureauonderzoek uitgevoerd naar de kans op de aanwezigheid van archeologische waarden op de locatie Stationsweg 446 in Scherpenzeel, gemeente Scherpenzeel. De aanleiding voor het onderzoek is de voorgenomen uitbreiding van het bestaande bedrijventerrein 't Zwarte Land. Hiervoor is een nieuw bestemmingsplan noodzakelijk.

Op basis van het bureauonderzoek is een gespecificeerde verwachting opgesteld. Uit de geraadpleegde aardwetenschappelijke bronnen blijkt dat het plangebied zich in het dekzandgebied van de Gelderse Vallei uitstrekt. De west- en zuidrand van het plangebied moet vanwege de enigszins hogere ligging, gerelateerd aan de aanwezigheid van een dekzandwelling, rekening worden gehouden met resten van tijdelijke jachtkampjes van jager-verzamelaars uit het Laat-Paleolithicum en het Mesolithicum. Dergelijke vindplaatsen manifesteren zich in de vorm van een strooiing van voornamelijk vuurstenen artefacten en houtskool en haardkuilen. Vanaf het Neolithicum komen ook bewoningssporen voor bestaand uit onder andere huisplattegronden, akkersporen, waterputten en erfscheidingen.

De relatief natte omstandigheden maakten het gebied vanaf het Neolithicum of de Vroege Bronstijd waarschijnlijk ongeschikt of minder geschikt voor bewoning. Mogelijk raakte het zelfs geheel overgroeid met veen, maar hierover bestaat geen zekerheid. De kans op de aanwezigheid van archeologische resten uit de periode vanaf de Bronstijd tot de Middeleeuwen wordt hoe dan ook klein geacht.

In de 13^e eeuw werd het gebied vanaf de hoger gelegen dekzandruggen langs de Lunterse Beek ontgonnen. In deze periode was sprake van verspreide erven en ontstond op circa 1 km ten oosten van het plangebied de nederzetting Scherpenzeel. De bevolkingstoename gedurende de Late Middeleeuwen en de Nieuwe tijd maakte het noodzakelijk om ook de meer marginale, minder vruchtbare gronden te ontginnen. Ten behoeve van de verhoging van de bodemvruchtbaarheid en de verbetering van de bodemstructuur werden de gronden bemest met plaggenmest.

Op basis van oude kaarten kent het plangebied pas vanaf de jaren zestig van de vorige eeuw bebouwing. De betreft het huidige erf met boerderij en bijgebouwen. Er zijn ondanks de ligging aan een doorgaande weg (Scherpenseelsche weg) geen aanwijzingen voor historische bebouwing. Vermoedelijk zijn enkel ontginningssporen in de vorm van greppels aan te treffen. Verder moet in het plangebied gezien de nabijheid van de Valleilinie en de daarmee samenhangende gevechtshandelingen rekening worden gehouden met vondsten uit de Tweede Wereldoorlog.

Met uitzondering van de bebouwde delen zijn in het plangebied geen diep verstoringen te verwachten. Wel kan het maaiveld enigszins zijn geëgaliseerd bij de uitvoering van de ruilverkaveling in de jaren dertig van de vorige eeuw en het graven van sloten. Ter plaatse van de bebouwing moet daarentegen rekening worden gehouden met diepere verstoringen. Deze hangen samen met de aanleg van funderingen en kabels en leidingen.

ADC ArcheoProjecten adviseert om een inventariserend veldonderzoek uit te voeren door middel van een verkennend booronderzoek. Het doel van dit onderzoek is de bodemopbouw en de aard, omvang en diepte van eventuele verstoringen in beeld te krijgen. Aan de hand van de gegevens van het veldonderzoek kan de gespecificeerde verwachting worden aangevuld. De werkzaamheden dienen voorafgaand aan het veldwerk te worden vastgelegd in een Plan van Aanpak (PvA).

Wij wijzen erop dat de bevoegde overheid op basis van dit rapport een selectiebesluit neemt. De mogelijkheid bestaat dat dit selectiebesluit afwijkt van het door ons opgestelde advies.

Tabel 1. Overzicht van de verschillende (pre)historische perioden.

Periode	Afkorting	Tijd in jaren
Nieuwe tijd:	NT	1500 - heden
Middeleeuwen:	XME	450 – 1500 na Chr.
Late Middeleeuwen	LME	1050 - 1500 na Chr.
Vroege Middeleeuwen	VME	450 - 1050 na Chr.
Romeinse tijd:	ROM	12 voor Chr. – 450 na Chr.
Laat-Romeinse tijd	ROML	270 - 450 na Chr.
Midden-Romeinse tijd	ROMM	70 - 270 na Chr.
Vroeg-Romeinse tijd	ROMV	12 voor Chr. - 70 na Chr.
IJzertijd:	IJZ	800 – 12 voor Chr.
Late IJzertijd	IJZL	250 - 12 voor Chr.
Midden-IJzertijd	IJZM	500 - 250 voor Chr.
Vroege IJzertijd	IJZV	800 - 500 voor Chr.
Bronstijd:	BRONS	2000 - 800 voor Chr.
Late Bronstijd	BRONSL	1100 - 800 voor Chr.
Midden-Bronstijd	BRONSM	1800 - 1100 voor Chr.
Vroege Bronstijd	BRONSV	2000 - 1800 voor Chr.
Neolithicum (Jonge Steentijd):	NEO	5300 – 2000 voor Chr.
Laat-Neolithicum	NEOL	2850 - 2000 voor Chr.
Midden-Neolithicum	NEOM	4200 - 2850 voor Chr.
Vroeg-Neolithicum	NEOV	5300 - 4200 voor Chr.
Mesolithicum (Midden-Steentijd):	MESO	8800 – 4900 voor Chr.
Laat-Mesolithicum	MESOL	6450 - 4900 voor Chr.
Midden-Mesolithicum	MESOM	7100 - 6450 voor Chr.
Vroeg-Mesolithicum	MESOV	8800 - 7100 voor Chr.
Paleolithicum (Oude Steentijd):	PALEO	tot 8800 voor Chr.
Laat-Paleolithicum	PALEOL	35.000 - 8800 voor Chr.
Midden-Paleolithicum	PALEOM	300.000 – 35.000 voor Chr.
Vroeg-Paleolithicum	PALEOV	tot 300.000 voor Chr.

Bron: Archeologisch Basis Register 1992

1 Inleiding en administratieve gegevens

In opdracht van ingenieursbureau Land heeft ADC ArcheoProjecten in maart 2021 een bureauonderzoek uitgevoerd naar de kans op de aanwezigheid van archeologische waarden op de locatie Stationsweg 446 in Scherpenzeel, gemeente Scherpenzeel (afb. 1 en 2). De aanleiding voor het onderzoek is de voorgenomen uitbreiding van het bestaande bedrijventerrein 't Zwarte Land. Hiervoor is een nieuw bestemmingsplan noodzakelijk.

Sinds 1 juli 2016 is de Erfgoedwet in werking getreden en is de Monumentenwet 1988 komen te vervallen. De bepalingen van een deel van de Monumentenwet zijn opgenomen in de Erfgoedwet. Het deel dat betrekking heeft op de besluitvorming in de fysieke leefomgeving gaat over naar de toekomstige Omgevingswet. Vooruitlopend op de datum van ingang van de Omgevingswet zijn deze artikelen te vinden in het Overgangsrecht in de Erfgoedwet, waar ze ongewijzigd van toepassing blijven zolang de Omgevingswet nog niet van kracht is. Op grond van de Erfgoedwet moeten archeologische (verwachtings)waarden gewaarborgd zijn in het bestemmingsplan. De bestemmingsplanwijziging zal worden getoetst aan de gemeentelijke archeologische waarden- en verwachtingskaart met AMZ-adviezen¹ en de beleidsnotitie "Mag het iets minder zijn?"². Op deze kaart valt het plangebied vrijwel geheel in een zone met een lage archeologische verwachting. In deze zone is archeologisch onderzoek noodzakelijk bij plangebieden groter dan 10.000 m² en bodemingrepen dieper dan 30 cm. De noord- en westrand van het plangebied valt in een zone met een middelhoge verwachting. In deze zone is archeologisch onderzoek noodzakelijk bij plangebieden groter dan 1.000 m² en bodemingrepen dieper dan 30 cm.

Omdat de archeologische vrijstellingsgrenzen (naar verwachting) overschreden zullen worden dient de initiatiefnemer in het kader van de bestemmingsplanwijziging een rapport te overleggen waarin naar oordeel van de bevoegde overheid de archeologische waarde van het plangebied voldoende is vastgesteld. In het kader van dit proces heeft het in dit rapport beschreven onderzoek plaatsgevonden.

In Nederland dient het vaststellen van de archeologische waarde van een plangebied te gebeuren conform de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA versie 4.1).³ Gemeenten kunnen hierop aanvullende uitvoeringskaders vaststellen. De gemeente Scherpenzeel heeft voor zover bekend geen aanvullende uitvoeringskaders vastgesteld voor het uitvoeren van archeologisch vooronderzoek, noch zijn deze voor dit project afzonderlijk opgesteld. Voor dit onderzoek zijn daarom enkel de protocollen van de vigerende KNA gevolgd.

¹ Van Oosterhout 2009.

² Gemeente Scherpenzeel 2010.

³ SIKB 2018.

De volgende administratieve gegevens zijn van toepassing:

opdrachtgever:	Ingenieursbureau Land Mevrouw A. Slotboom Postbus 303 6710 BH Ede Tel.: 0318 – 437 639 E-mail: asl@ibland.nl
fase AMZ-cyclus:	bureauonderzoek
aanleiding:	bestemmingsplan t.b.v. uitbreiding bedrijventerrein
locatie:	Stationsweg 446
plaats:	Scherpenzeel
gemeente:	Scherpenzeel
provincie:	Gelderland
kadastrale gegevens:	gemeente Scherpenzeel sectie E nummer 2737 en 2738
kaartblad:	32G (1:25.000)
oppervlakte plangebied:	76.600 m ²
coördinaten:	NW: 160.011 / 454.851 NO: 160.432 / 454.801 ZO: 160.307 / 454.501
bevoegde overheid met contactgegevens:	Gemeente Scherpenzeel Postbus 100 3925 ZJ Scherpenzeel Tel. 033 - 277 23 24 E-mail: secretariaat@scherpenzeel.nl
deskundige namens de bevoegde overheid met contactgegevens:	onbekend
goedkeuring rapport door bevoegde overheid:	n.r.f.b.
Archis-zaaknummer:	4982979100
ADC-projectcode:	4220261
auteur:	R.M. van der Zee
projectmedewerker(s):	n.v.t.
autorisatie:	B. Jansen
periode van uitvoering:	maart 2021
beheer en plaats documentatie:	ADC ArcheoProjecten bv, Amersfoort

2 Bureauonderzoek

2.1 Doelstelling en vraagstelling

Het bureauonderzoek vormt de eerste stap in het vaststellen van de archeologische waarde van het gebied. Het doel van bureauonderzoek is het aan de hand van bestaande bronnen verwerven van informatie over bekende en/of verwachte archeologische waarden in het plangebied, om daarmee te komen tot een gespecificeerde, archeologische verwachting.

Voor het bureauonderzoek zijn de volgende onderzoeksvragen opgesteld:

- *Zijn mogelijk archeologische waarden in het plangebied aanwezig, en zo ja, wat is de specifieke archeologische verwachting?*
- *Is het plangebied voldoende onderzocht en zo nee, welke vorm van nader archeologisch onderzoek kan worden geadviseerd?*

2.2 Methodiek

Het onderzoek is uitgevoerd conform de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA), versie 4.1 Landbodems, protocol 4002 Bureauonderzoek.

Tijdens het bureauonderzoek worden diverse bronnen geraadpleegd, wat leidt tot het opstellen van een gespecificeerde verwachting. De gespecificeerde verwachting kan worden beschouwd als de conclusie van het bureauonderzoek, omdat hierin wordt aangegeven of archeologische waarden in het plangebied worden verwacht. Als dit het geval is, zal zo mogelijk de aard, de omvang, de diepteligging en de datering van deze waarden worden beschreven. Indien mogelijk zal de omvang worden weergegeven op een kaart.

2.3 Resultaten

2.3.1 Afbakening plan- en onderzoeksgebied, beschrijving huidig gebruik en vaststellen van de consequenties van het mogelijk toekomstige gebruik

Het plangebied is gelegen aan de westrand van de bebouwde kom van Scherpenzeel, op circa 1 km ten westen van de dorpskern (afb. 1 en 2). De locatie betreft de kadastrale percelen gemeente Scherpenzeel sectie E nummer 2737 en 2738. Ze wordt aan de noord(west)zijde begrensd door openbare wegen (Stationsweg en provinciale weg N224), een aantal woonpercelen (Stationsweg 444 en 448 t/m 452) en een bedrijfsterrein (Stationsweg 454 t/m 458), aan de zuidzijde door een waterloop (Lunterse Beek) en aan de oostzijde door een agrarisch perceel en een woonperceel (Stationsweg 420). De totale omvang bedraagt 7,66 ha.

Het plangebied wordt gevormd door een agrarisch bedrijf en bijhorende weilanden. Het agrarisch bedrijf bestaat uit een woonhuis, een werkplaats/garage, een opslagschuur en drie stallen. Het woonhuis is 1960 gebouwd en in 1979 verbouwd, waarbij een deel van de naastgelegen schuur bij de woning is betrokken.⁴ De werkplaats/garage is in 1987 gebouwd en is onderkelderd. Het bouwjaar van de opslagschuur is niet bekend. De stallen dateren uit 1960, 1974 en 1987 en zijn alle voorzien van een mestkelder.

Recentelijk is in het plangebied een milieukundig verkennend bodemonderzoek uitgevoerd. De resultaten van dit onderzoek zijn nog niet beschikbaar.

In het kader van het onderzoek zijn gegevens met betrekking tot de aanwezigheid van ondergrondse kabels en leidingen opgevraagd bij het KLIC.⁵ Uit de ontvangen gegevens blijkt in het westelijk deel van het plangebied kabels en leidingen aanwezig zijn. Deze lopen van de openbare weg (Stationsweg) naar het op het erf aanwezige bebouwing. Verder wordt de zuidoosthoek van het plangebied, evenwijdig aan de Luntersche beek, doorsneden door een rioolleiding.

⁴ informatie opdrachtgever, mevrouw A. Slotboom (ingenieursbureau Land) d.d. 29 maart 2021.

⁵ KLIC oriëntatieverzoek 21O031748.

Van het plangebied zelf zijn onvoldoende archeologische en aardkundige gegevens beschikbaar om een uitspraak te kunnen doen over de archeologische verwachting. Daarom zijn tevens gegevens betrokken uit de directe omgeving, waarmee het onderzoeksgebied kan worden gedefinieerd als het gebied binnen een straal van circa 500 m rondom het plangebied. De begrenzing van deze zone is gebaseerd op het gegeven dat hierbinnen sprake is van voldoende informatie om een uitspraak te doen over de archeologische verwachting die representatief is voor het plangebied.

De voorgenomen ontwikkeling in het plangebied bestaat uit de realisatie van een uitbreiding van het bestaande bedrijventerrein 't Zwarte Land. Daarbij zal de huidige bebouwing worden gesloopt. De inrichting van de uitbreiding ('t Zwarte Land II) is nog niet definitief vastgesteld. Gestreefd wordt naar een landschappelijke inpassing in het aangrenzende kampenlandschap door het toepassen van houtsingels en hakhout.⁶ Hiervoor is ongeveer een derde van het grondoppervlak gereserveerd.

De consequentie van de voorgenomen ontwikkeling kan zijn dat eventuele aanwezige waardevolle archeologische resten in de ondergrond worden aangetast.

2.3.2 Beschrijving van de aardwetenschappelijke waarden

De volgende aardwetenschappelijke informatie is bekend van het plangebied:

Bron	Informatie
Geologische overzichtskaart van Nederland 1:600.000 ⁷	westelijk deel van het plangebied: Formatie van Bortel met een dek van het Laagpakket van Wierden; fluvioperiglaciale afzettingen (leem en zand) met een zanddek (kaartcode: Bx6) oostelijk deel van het plangebied: Formatie van Bortel, Laagpakket van Wierden; dekzand (kaartcode: Bx5)
Geomorfologische kaart van Nederland 1:50.000 (landsdekkende, digitale versie; afb. 4) ⁸	centrale en (noord)oostelijk deel van het plangebied: vlakte van ten dele verspoelde dekzanden of löss (kaartcode: 2M53) zuidelijk en westelijk deel van het plangebied: dekzandrug al dan niet met oud-bouwlanddek (kaartcode: 3B53yc)
Archeologische landschappenkaart 1:10.000 (afb. 5) ⁹	dekzandvlakten of -laagten (kaartcode: Edv9e), randzones: dekzandwelvingen (kaartcode: Edw6h)
Bodemkaart van Nederland 1:50.000 (landsdekkende, digitale versie; afb. 6) ¹⁰	laarpodzolgronden; leemarm en zwak lemig fijn zand (bodemcode: cHn21); noordoosthoek: niet geclassificeerd; oostelijk rand: beekerdgronden, lemig fijn zand (pZg23)
Bodemkaart van Nederland 1:50.000 (oudere versie) ¹¹	
Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN3; afb. 7) ¹²	Circa 4,1 tot 5,0 m +NAP

Geologie en geomorfologie

Het plangebied ligt in de Gelderse Vallei, een gebied dat in de voorlaatste ijstijd, het Saalien (370.000 tot 130.000 jaar geleden), door het landijs is gevormd. Door het landijs werden delen van de aanwezige grindhoudende, grofzandige ondergrond opgestuwd tot stuwwalcomplexen en werd ter plaatse van de huidige Gelderse Vallei een diep glaciaal bekken uitgesleten. In de daarop volgende perioden is dit bekken grotendeels opgevuld met meersedimenten.¹³

⁶ <https://www.zwarteland2.nl/plan>

⁷ TNO 2006.

⁸ Alterra 2008.

⁹ Van Oosterhout 2009.

¹⁰ Alterra 2014.

¹¹ DLO-Staring Centrum 1997.

¹² ahn.arcgisonline.nl/ahnviewer.

¹³ Berendsen 2004.

Het bovenste deel van de aanwezige formaties wordt gevormd door smeltwaterafzettingen (Formatie van Bortel) en dekzand (Laagpakket van Wierden binnen Formatie van Bortel) uit de laatste ijstijd, het Weichselien (115.000 tot 11.700 jaar geleden). Gedurende deze zeer koude periode was Nederland niet door landijs bedekt. Tijdens droge fasen vonden op grote schaal zandverstuivingen plaats. Het zand werd opgenomen door de wind en elders weer afgezet in de vorm van dekzand, dat het bekken grotendeels opvulde. Het pakket heeft hier een dikte van 10 tot 20 m¹⁴. Als gevolg van de permanent bevroren ondergrond konden neerslag- en smeltwater niet in de bodem wegzakken. Hierdoor vond echter ook veel erosie van dekzandafzettingen plaats. Het dekzand dat in de Gelderse Vallei aan de oppervlakte ligt heeft een door de overwegend westelijk wind, sterk asymmetrisch reliëf in de vorm van paraboolvormige dekzandruggen en -koppen. Ze bestaan uit in het Laat-Weichselien gevormd 'Jong Dekzand'. Ze verheffen zich over het algemeen één tot enkele meters boven hun omgeving.

Tijdens het Holoceen, het huidige tijdvak dat 11.700 jaar geleden aanving, steeg de temperatuur. Hierdoor nam de vegetatie toe en werd het zacht glooiende dekzandreliëf gefixeerd. Door kwelwater vanuit de stuwwallen ontstonden beken, zoals de Luntersche Beek die zich ten zuiden van het huidige Scherpenzeel bevindt. Als gevolg van de slechte afwatering, die werd veroorzaakt door de vele oost-west georiënteerde dekzandruggen die als barrière fungeerden, steeg de grondwaterspiegel en kwam veen tot ontwikkeling.¹⁵ De veengroei, die op sommige plaatsen reeds vóór het Holoceen in de afvoerlose laagten tussen de dekzandruggen was begonnen, zette zich in het Holoceen voort. Zo ontstonden er talrijke grotere en kleinere moerassen met tot wel zes meter dikke veenpakketten. Op plekken waar voedselrijk (eutroof) water, hetzij via het grondwater, hetzij via kleine waterlopen, werd aangevoerd, bestonden de moerassen hoofdzakelijk uit bosveen, rietveen en zeggeveen. Daar waar de planten alleen voedselarm (oligotroof) regenwater ontvingen, ontstond veenmosveen.

Door ontginning en ontwatering vanaf de Late Middeleeuwen kwam het veen boven de grondwaterspiegel te liggen. Als gevolg hiervan trad oxidatie op en is het vandaag de dag vrijwel overal verdwenen.

Bodemkunde

Op de Bodemkaart van Nederland 1:50.000 (digitale versie)¹⁶ valt het plangebied behoudens het de oost- en noordostrand in een zone met laarpodzolgronden in leemarm en zwak lemig fijn zand. Dit zijn zandgronden en komen de lagere delen van de Gelderse Vallei voor. Ze worden gekenmerkt door een homogeen zwarte bovengrond van 30 à 50 cm dikte en een humuspodzol-B.¹⁷ In het algemeen zijn de gronden ontstaan uit veldpodzolgronden die zijn opgehoogd met potstalmest, echter in mindere mate dan bij enkeerdgronden het geval is.

De ooststrand van het plangebied valt in een zone met beekeerdgronden in leemarm en zwak lemig, fijn zand. Dit type zandgronden is kenmerkend voor de laagste delen van de Gelderse Vallei. Ze worden gekenmerkt door een zwarte, wat roestige bovengrond, die meestal 25 à 35 cm dik is.¹⁸ De ondergrond bestaat uit grijs, roestig zand. De diepere ondergrond is blauwachtig grijs.

De noordostrand van het plangebied valt in een zone die niet geclassificeerd is. Deze zone bestaat de bebouwde kom van Scherpenzeel. Aangenomen mag worden dat de bodem in deze zone van dezelfde aard is (geweest) als de aangrenzende zones en naar verwachting uit laarpodzol- of beekeerdgronden zal bestaan.

¹⁴ Berendsen 2008.

¹⁵ Vervloet 1986.

¹⁶ Alterra 2014.

¹⁷ De Bakker 1966, Stichting voor Bodemkartering 1965.

¹⁸ De Bakker 1966.

2.3.3 Beschrijving van bekende archeologische waarden

Beleids- en waardekaarten

De gemeente Scherpenzeel heeft in 2009 voor haar grondgebied een archeologische waarden- en verwachtingenkaart en een beleidskaart laten opstellen, gekoppeld aan een archeologisch onderzoeksregime in de vorm van standaardregels en voorschriften (afb. 3).¹⁹ Volgens deze kaart valt het plangebied vrijwel geheel in een zone met een lage verwachting, enkel de randzones vallen in een zone met een middelmatige verwachting. Beide verwachtingen zijn afgeleid van de voor het gemeentelijk grondgebied vervaardigde archeologische landschappenkaart. Een lage verwachting is gekoppeld aan dekzandvlakten of –laagten (kaartcode: Edv9e), een middelmatige verwachting aan dekzandwelingen (kaartcode: Edw6h).

Het plangebied maakt op de Archeologische MonumentenKaart (AMK, 2014²⁰) geen deel uit van een archeologisch monument (AMK-terrein). Ook in gedefinieerde onderzoeksgebied zijn geen archeologische monument aanwezig. Archeologische rijksmonumenten zijn evenmin aanwezig.

Op de Indicatieve Kaart Militair Erfgoed (IKME, versie 1.2) ligt het plangebied in een zone die als de Grebbelinie is aangeduid.²¹ Deze diende in de meidagen van 1940 als voorfront voor de Vesting Holland (zie §2.3.5).

Archis3-meldingen

Ten behoeve van archeologische informatie over het gebied is het Archeologisch informatiesysteem (Archis3) geraadpleegd. Hierbij bleek dat in het plan- en onderzoeksgebied geen archeologische vondstlocaties zijn geregistreerd. Wel zijn verschillende onderzoeksmeldingen gedaan. De resultaten van deze onderzoeken worden in onderstaande alinea's besproken (zie voor de ligging van de meldingsgebieden afb. 8).

Voor de locatie Stationsweg Oost 281A, op circa 450 m ten westen van het plangebied, is een bureauonderzoek uitgevoerd naar de kans op de aanwezigheid van archeologische waarden.²² De aanleiding betrof de uitbreiding van een loods. Uit het bureauonderzoek kwam een hoge archeologische verwachting naar voren. Tijdens het inventariserend veldonderzoek in de vorm van een verkennend en karterend veldonderzoek is deze echter niet bevestigd. Weliswaar was in vier van de zes boringen sprake van een intacte podzolbodem, maar in geen van de boringen werden archeologische indicatoren aangetroffen. Nader onderzoek werd daarom niet noodzakelijk bevond.

In verband met de aanleg van een leiding is voor een tracé nabij de Stationsweg Oost 202, op circa 250 m ten westen van het plangebied, een bureau- en inventariserend veldonderzoek in de vorm van een verkennend en karterend booronderzoek uitgevoerd.²³ Hierbij werd vastgesteld dat de bodem ter plaatse grotendeels tot in de C-horizont verstoord was. In twee van de zes boringen werd een restant van een plaggendeek waargenomen. Archeologische indicatoren ontbraken, waardoor niet bepaald kon worden wanneer het plaggendeek was ontstaan. De bodemopbouw vertoonde kenmerken van het verleden heersende natte omstandigheden, waarin permanente bewoning onwaarschijnlijk moet worden geacht. Archeologisch vervolgonderzoek werd niet noodzakelijk bevonden.

Voor de locatie Stationsweg Oost 194c, op circa 400 m ten westen van het plangebied, is een bureauonderzoek uitgevoerd naar de kans op de aanwezigheid van archeologische waarden. Dit werd gevolgd door de uitvoering van een inventariserend veldonderzoek in de vorm van een

¹⁹ Van Oosterhout 2009.

²⁰ Sinds 2014 wordt de Archeologische Monumentenkaart niet meer bijgehouden door de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed. De huidige AMK moet daarom als een statisch bestand worden beschouwd.

²¹ <http://www.ikme.nl>

²² zaakidentificatie 2222886100 (Archis2 onderzoeksmeldingsnummer 32.099) en zaakidentificatie 2222894100 (Archis2 onderzoeksmeldingsnummer 32.100), .De Roller 2008.

²³ zaakidentificatie 4580156100, Anker & Van der Kuijl 2018.

verkenkend en karterend booronderzoek.²⁴ Hierbij werd vastgesteld dat de bodem ter plaatse intensieve (agrarische) bewerking heeft gekend. Onder de puinverharding/halfverharding, vanaf circa 40 tot 120 cm –mv, is een plaggendeek aangetroffen, die via een menglaag overgaat in onverstoorde dekzand. De aanwezigheid van een menglaag werd gezien als een aanwijzing dat het archeologische potentiële vondst- als sporenniveau in de oorspronkelijke top van de dekafzettingen niet meer intact aanwezig is. Zowel aan de basis van het plaggendeek als in de menglaag komen veenbrokken voor, die als een restant van het oorspronkelijk aanwezige veenpakket werden geïnterpreteerd. Tijdens het booronderzoek werden fragmenten beton- en baksteenpuin aangetroffen. Dit materiaal werd niet beschouwd als een aanwijzing voor de aanwezigheid van een archeologische vindplaats. Archeologisch vervolgonderzoek werd niet noodzakelijk geacht.

Voor de locatie Brinkkanterweg 17a, op circa 450 m ten zuidwesten van het plangebied, is een bureau- en inventariserend veldonderzoek in de vorm van een verkennend booronderzoek uitgevoerd.²⁵ De resultaten van dit onderzoek zijn nog niet in Archis3 opgenomen.

Eén onderzoeksmeldingsgebied beslaat het gehele grondgebied van de gemeente Scherpenzeel en heeft betrekking op een bureauonderzoek, dat is uitgevoerd ten behoeve van de vervaardiging van de archeologische waarden- en verwachtingskaart met AMZ-adviezen.²⁶ De AMZ-adviezen zijn naderhand aangepast.²⁷

²⁴ zaakidentificatie 4724174100 en 4724166100, Ten Broeke 2019.

²⁵ zaakidentificatie 4894583100.

²⁶ zaakidentificatie 2179413100 (Archis2 onderzoeksmeldingsnummer 25.917), Van Oosterhout 2009.

²⁷ Gemeente Scherpenzeel 2010.

2.3.4 Beschrijving van de historische situatie, mogelijke verstoringen en bouwhistorische waarden

Bewoningsgeschiedenis

De oudste vondst die in de gemeente Scherpenzeel is gedaan betreft een vuurstenen afslag gedateerd in het Mesolithicum.²⁸ Het gaat om een losse vondst. Deze vondst bewijst weliswaar de aanwezigheid van mensen in het gebied in het Mesolithicum, maar over de aard van de bewoning is op basis van deze vondst niet veel te zeggen. Uit de periode Neolithicum t/m Bronstijd dateert slechts één vindplaats, waarover niet veel bekend is. Deze vindplaats geeft wel een bewijs van prehistorische bewoning op het grondgebied van de gemeente Scherpenzeel. Uit de periode Bronstijd t/m Volle Middeleeuwen zijn echter geen vindplaatsen bekend, maar de aanwezigheid ervan kan niet geheel worden uitgesloten.

De eerste schriftelijke vermelding van Scherpenzeel stamt uit 1254 n.Chr. Uit deze periode stammen ook diverse vindplaatsen op het grondgebied van de gemeente. Er is een aantal boerderijen met een oorsprong in de 13^e eeuw bekend. Het beeld van verspreide boerderijen zet zich voort in de 14^e eeuw toen de meer drassige buitengebieden bewoond werden. Het dorp Scherpenzeel bestond in die tijd uit een versterkt huis of kasteel, een kerk en een buurtschap. Vanaf de kerk groeide het dorp met lintbebouwing naar het oosten en westen.

De bevolkingstoename gedurende de Late Middeleeuwen en de Nieuwe tijd en de intensivering van de landbouw maakten het noodzakelijk dat ook de meer marginale, minder vruchtbare gronden werden ontgonnen. Ontginningen van deze gronden werden gestimuleerd door landsheren en kloosters en werden vooral vanuit reeds bestaande nederzettingen ter hand genomen. Aanvankelijk waren deze gebieden onbewoond. De bouw van boerderijen in de nieuw ontgonnen gebieden is van latere datum.²⁹

Rondom of tussen de gehuchten met enkele boerderijen ontstonden grote aaneengesloten complexen met bouwland die essen of enken genoemd worden. De lagere delen van het landschap eromheen (beekdalgronden en lage dekzanden) werden benut als gras- en hooilanden. Bossen werden benut voor de houtopbrengst en als foerageerplaats voor varkens en vee. Heidevelden dienden voor het steken van plaggen en als graasgebied voor schaapskudden.

In de loop van de Late Middeleeuwen werden de akkergronden in toenemende mate met plaggenmest bemest. Deze vorm van bemesting resulteerde in een verhoging van de vruchtbaarheid en verbetering van de bodemstructuur van de akkers. Plaggenmest ontstaat door heide- of grasplaggen in potstallen en schaapskooien te storten. Vertrapping door vee en schapen van de plaggen met diermest en absorptie van gier leidt tot het ontstaan van een mineraal- en humusrijke plaggenmest. Deze werd jaarlijks op de akkergronden gebracht. Vanwege de grote hoeveelheden zand in de mest kon over langere tijd een ophoping van het humeuze dek op de akkers plaatsvinden. Er wordt dan gesproken van een plaggendeck dat door eeuwenlange plaggenbemesting dikten van meer dan een meter kan bereiken.

In de tweede helft van de 18^e eeuw werd de Grebbelinie aangelegd. Dit betreft een circa 60 km lange militaire verdedigingslinie tussen de Nederrijn en het Eemmeer. De linie had als doel de opmars van vijanden uit het oosten te vertragen. De Grebbelinie was een zogenaamde waterlinie en bestond uit een samenhangend verdedigingsstelsel met forten, sluizen, inundatie- en schootsvelden. Voor dit doel werd gebruik gemaakt van de natte, moerasachtige omstandigheden in het westelijke en laagst gelegen deel van de Gelderse Vallei. Om het gebied zo efficiënt mogelijk onder water te kunnen zetten, was de linie van zuid naar noord verdeeld in elf kommen.³⁰ Het water werd in iedere kom opgestuwd met behulp van een keerkade die dwars op de liniekade lag. Het plangebied maakte deel uit van de '3^e of Lambalgerkeerkom'. Ten behoeve van de inundaties en als verdedigingswal werd in 1745 ten zuidoosten van het plangebied de Lambalgerkeerkade

²⁸ Van Oosterhout 2009.

²⁹ Vervloet 1986.

³⁰ <https://rijksmonumenten.nl/monument/529301/lambalgerkeerkade/scherpenzeel/>

aangelegd. In 1865 werd in het kader van de komverdeling de noordelijker gelegen doorgaandeweg (de voorloper van de huidige Stationsweg) tot komkering gemaakt.

Tijdens de mobilisatie van 1939-1940 werd de Grebbelinie, onder de naam Valleilinie, de hoofdverdedigingslinie van Nederland. Doordat kort daarvoor het Valleikanaal was gegraven om de afwatering in de Gelderse Vallei te verbeteren was nu een doorlopend kanaal ontstaan tussen de Nederrijn en het IJsselmeer, dat ook dienst kon doen als tankgracht en ook betere mogelijkheden bood tot inunderen van het gebied. Grote delen aan de oostzijde kwamen nu onder water te staan en boerderijen die in het schootsveld stonden werden afgebroken. Aan de westzijde werden loopgraven, tankgrachten en mitrailleurkazematten aangelegd.

Oude kaarten

De historische situatie is op verschillende kaarten als volgt:

Bron	Jaartal	Historische situatie
Kaart van Woudenberg en Scherpenzeel (afb. 9)	1717	onbebouwd, onregelmatig gevormde percelen
Kadastrale minuut (afb. 10) ³¹	1811-1832	percelen 6, 16 en 17 (beide gedeeltelijk): bouwland perceel 6bis (gedeeltelijk): Bosch perceel 21 (gedeeltelijk): heide
Topografisch Militaire Kaart (TMK) ³²	1830-1855	onregelmatig gevormd, door houtwallen van elkaar gescheiden percelen bestaande uit weiland/grasland, bouwland en heide, erf net ten westen van het plangebied (toponiem: Grote Vlastuin)
Bonnekaart (afb. 10) ³³	1872	idem
Bonnekaart	1890	idem
Bonnekaart	1898	idem
Bonnekaart	1903	idem
Bonnekaart	1909	idem
Bonnekaart	1932	percelen samengevoegd, weiland/grasland, woonhuizen ten noorden van het plangebied
Topografische kaart ³⁴	1953	percelen samengevoegd, weiland/grasland met enkele kleine gebouwen, woonhuizen direct ten noorden van het plangebied en bedrijfspanden direct ten westen van het plangebied
Topografische kaart	1962	één perceel weiland/grasland doorsneden door een sloot, erf met verschillende gebouwen, woonhuizen direct ten noorden van het plangebied en bedrijfspanden direct ten westen van het plangebied
Topografische kaart	1973	idem
Topografische kaart	1985	idem
Topografische kaart	1989	idem
Topografische kaart	1995	idem
Topografische kaart	1997	idem
Topografische kaart	2002-2020	idem, sloot gedempt

Op de oudst geraadpleegde kaart, een kaart van Woudenberg en Scherpenzeel uit 1717, lijkt het plangebied onbebouwd te zijn en bestaat het uit onregelmatig gevormde percelen (afb. 9). Het landgebruik van de percelen is niet uit het kaartbeeld af te leiden, maar aangenomen mag worden het agrarische percelen betreft.

Op de oudste kadasterkaart, het minuutplan van de gemeente Woudenberg (1811-1832)³⁵, is ter plaatse van de huidige Stationsweg een doorgaande weg aanwezig, de 'Scherpenseelsche weg' (afb. 10). Het gebied ten zuiden van deze weg richting de Luntersche beek is onbebouwd en opgedeeld in grote, onregelmatig gevormde percelen, hetgeen in grote lijnen overeenkomt met het

³¹ Kadaster 1811-1832.

³² Wolters-Noordhoff Atlasproducties 1990.

³³ Bureau Militaire Verkenningen 1872, 1890, 1898, 1903, 1909 & 1932.

³⁴ <https://www.topotijdreis.nl>

³⁵ Vervloet1986.

kaartbeeld van de kaart uit 1717. In de bijbehorende Oorspronkelijk Aanwijzende Tafel (OAT) is het grondgebruik geregistreerd als bouwland, weiland en 'bosch'. Ten westen van het plangebied bevindt zich een erf met een boerderij en enkele bijgebouwen.

De Topografisch Militaire Kaart (TMK) uit 1830-1855³⁶ en de Bonnekaarten uit 1872, 1890, 1898, 1903 en 1909 geven hetzelfde beeld van het gebied als het minuutplan (afb. 11). Het gebied aangeduid met de toponiem 'Grote Vlastuin' bestaat nog altijd uit grote, onregelmatige gevormde percelen. Te zien is verder dat deze door smalle boszones of houtwallen van elkaar zijn gescheiden.

Op de Bonnekaart van 1932 heeft zich een aantal veranderingen in en rond het plangebied voltrokken. De houtwallen zijn verdwenen en de percelen zijn samengevoegd tot twee grote percelen. Direct aan de Stationsweg, net ten noorden van het plangebied zijn enkele woonhuizen verschenen en direct ten westen van het plangebied enkele bedrijfspanden.

Op de topografische kaart van 1953 zijn verspreid in het plangebied kleine gebouwen afgebeeld. Mogelijk gaat het hierbij om stallen of schuren. Op de topografische kaart van 1962³⁷ verschijnt voor het eerst bebouwing ter plaatse van het huidige erf. Het grasland wordt van noord naar zuid doorsneden door een sloot. Op latere kaarten vinden in het plangebied weinig veranderingen meer plaats. Een uitzondering vormt het erf waar de bebouwing toeneemt en de sloot die op de topografische kaarten van 2002 en daarna niet meer wordt afgebeeld.

2.4 Gespecificeerde verwachting en conclusie

De eerste, voor het bureauonderzoek opgestelde onderzoeksvraag *"Zijn mogelijk archeologische waarden in het plangebied aanwezig, en zo ja, wat is de specifieke archeologische verwachting?"* kan als volgt worden beantwoord:

Uit de geraadpleegde aardwetenschappelijke bronnen blijkt dat het plangebied zich in het dekzandgebied van de Gelderse Vallei uitstrekt. De west- en zuidrand van het plangebied moet vanwege de enigszins hogere ligging, gerelateerd aan de aanwezigheid van een dekzandwelling, rekening worden gehouden met resten van tijdelijke jachtkampjes van jager-verzamelaars uit het Laat-Paleolithicum en het Mesolithicum. Dergelijke vindplaatsen manifesteren zich in de vorm van een strooiing van voornamelijk vuurstenen artefacten en houtskool en haardkuilen. Vanaf het Neolithicum komen ook bewoningssporen voor bestaand uit onder andere huisplattegronden, akkersporen, waterputten en erfscheidingen. Organische botanische en dierlijke resten in onverbrande vorm zullen door de relatief droge en zure bodemomstandigheden slecht zijn geconserveerd. Anorganische resten en verbrande organische resten zullen redelijk tot goed geconserveerd zijn.

De relatief natte omstandigheden maakten het gebied vanaf het Neolithicum of de Vroege Bronstijd waarschijnlijk ongeschikt of minder geschikt voor bewoning. Mogelijk raakte het zelfs geheel overgroeid met veen, maar hierover bestaat geen zekerheid. De kans op de aanwezigheid van archeologische resten uit de periode vanaf de Bronstijd tot de Middeleeuwen wordt hoe dan ook klein geacht.

In de 13^e eeuw werd het gebied vanaf de hoger gelegen dekzandruggen langs de Lunterse Beek ontgonnen. In deze periode was sprake van verspreide erven en ontstond op circa 1 km ten oosten van het plangebied de nederzetting Scherpenzeel. De bevolkingstoename gedurende de Late Middeleeuwen en de Nieuwe tijd maakte het noodzakelijk om ook de meer marginale, minder vruchtbare gronden te ontginnen. Ten behoeve van de verhoging van de bodemvruchtbaarheid en de verbetering van de bodemstructuur werden de gronden bemest met plaggenmest.

Op basis van oude kaarten kent het plangebied pas vanaf de jaren zestig van de vorige eeuw bebouwing. De betreft het huidige erf met boerderij en bijgebouwen. Er zijn ondanks de ligging aan een doorgaande weg (Scherpenseelsche weg) geen aanwijzingen voor historische bebouwing.

³⁶ Vervloet1986.

Vermoedelijk zijn enkel ontginningssporen in de vorm van greppels aan te treffen. Verder moet in het plangebied gezien de nabijheid van de Valleilinie en de daarmee samenhangende gevechtshandelingen rekening worden gehouden met vondsten uit de Tweede Wereldoorlog.

Met uitzondering van de bebouwde delen zijn in het plangebied geen diep verstoringen te verwachten. Wel kan het maaiveld enigszins zijn geëgaliseerd bij de uitvoering van de ruilverkaveling in de jaren dertig van de vorige eeuw en het graven van sloten. Ter plaatse van de bebouwing moet daarentegen rekening worden gehouden met diepere verstoringen. Deze hangen samen met de aanleg van funderingen en kabels en leidingen.

De beantwoording van de tweede onderzoeksvraag *“Is het plangebied voldoende onderzocht en zo nee, welke vorm van nader archeologisch onderzoek kan worden geadviseerd?”* is als volgt:

Om de kans op de aanwezigheid van archeologische resten te bepalen is vooral het verwerven van inzicht in de bodemopbouw en de mate van intactheid daarvan van belang. Geadviseerd wordt daarom een inventariserend veldonderzoek in de vorm van een verkennend booronderzoek uit te voeren (zie hoofdstuk 3).

3 Aanbeveling

ADC ArcheoProjecten adviseert om een inventariserend veldonderzoek uit te voeren door middel van een verkennend booronderzoek. Het doel van dit onderzoek is de bodemopbouw en de aard, omvang en diepte van eventuele verstoringen in beeld te krijgen. Aan de hand van de gegevens van het veldonderzoek kan de gespecificeerde verwachting worden aangevuld. De werkzaamheden dienen voorafgaand aan het veldwerk te worden vastgelegd in een Plan van Aanpak (PvA).

Wij wijzen erop dat de bevoegde overheid op basis van dit rapport een selectiebesluit neemt. De mogelijkheid bestaat dat dit selectiebesluit afwijkt van het door ons opgestelde advies.

Literatuur

- Alterra**, 2008: *Geomorfologische kaart van Nederland 1:50.000; Landsdekkend digitaal bestand*.
- Alterra**, 2014: *Bodemkaart van Nederland 1:50.000; Landsdekkend digitaal bestand*.
- Anker, E.F.A., & E.E.A. van der Kuijl**, 2018: *Bureauonderzoek en Verkennend Booronderzoek Archeologie Plangebied Nabij Stationsweg oost 202 te Woudenberg, gemeente Woudenberg*. Rapport Hamaland Advies 171751. Zelhem.
- Bakker, H. de, J. Schelling, D.J. Brus & C. van Wallenburg**, 1989: *Systeem van bodemclassificatie voor Nederland : de hogere niveaus*. Wageningen.
- Berendsen, H.J.A.**, 2004: *De vorming van het land. Inleiding in de geologie en geomorfologie*. Assen. *Landschappelijk Nederland. Fysische geografie van Nederland*. Assen.
- Berendsen, H.J.A.**, 2008: *Landschappelijk Nederland. Fysische geografie van Nederland*. Assen.
- Bosch, J.H.A.**, 2005: *Archeologische Standaard Boorbeschrijvingsmethode, Versie 5.2*. Utrecht (TNO-rapport NITG 05-043-A).
- Broeke, E.M. ten**, 2019: *Archeologisch bureauonderzoek en gecombineerd verkennend en karterend booronderzoek Stationsweg Oost 194c te Woudenberg*. Econsultancy rapport 10212.002. Doetinchem.
- Bureau Militaire Verkenningen**, 1872, 1890, 1898, 1903, 1909 & 1932: *Woudenberg, blad 447, 1:25.000*.
- DLO-Staring Centrum**, 1997: *Bodemkaart van Nederland 1:50.000 blad 32 Oost Amersfoort*. Wageningen.
- Gemeente Scherpenzeel**, 2010: *"Mag het iets minder zijn?" Aanpassing van de ondergrens voor archeologie voor archeologisch onderzoek bij bouw en aanlegvergunningen en bestemmingswijzigingen*. Interne notitie 28 mei 2010. Scherpenzeel.
- Kadaster**, 1832: *Kadastrale kaart 1811-1832: minuutplan gemeente Woudenberg sectie C blad 01 (MIN06089C01)*.
- Normalisatie-Instituut, Nederlands**, 1989: *Geotechniek, classificatie van onverharde grondmonsters NEN 5104*. Delft.
- Oosterhout, F. van**, 2009: *Archeologische monumentenzorg in de gemeente Scherpenzeel: toelichting op de archeologische waarden- en verwachtingskaart met AMZ-adviezen*. RAAP-rapport 1797. Weesp.
- Roller, G.J. de**, 2008: *Archeologisch inventariserend veldonderzoek door middel van bureau- en booronderzoek aan de Stationsweg Oost 281A te Woudenberg, gemeente Woudenberg (U.)*. Rapport MUG projectnummer 7-399-01-68. Leek.
- SIKB**, 2018: *Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA)*. Gouda.
- Stichting voor Bodemkartering**, 1966: *Bodemkaart van Nederland Schaal 1:50.000. Toelichting bij kaartblad 32 Oost Amersfoort*. Wageningen.
- TNO**, 2010: *Geologische overzichtskaart van Nederland 1:600.000*. TNO, Utrecht.
- TNO**, 2013: *Lithostratigrafische Nomenclator van de Ondiepe Ondergrond, versie 2013*.
- Vervloet, J.A.J.**, 1986: *Landschapsontwikkeling en bewoningsgeschiedenis van Scherpenzeel en omgeving*. In: *Gezicht op Scherpenzeel, een grensgeval*, p. 8-23.
- Wolters-Noordhoff Atlasproducties**, 1990: *Grote Historische Atlas van Nederland, deel 1 West-Nederland 1830-1855*. Groningen.

Geraadpleegde websites

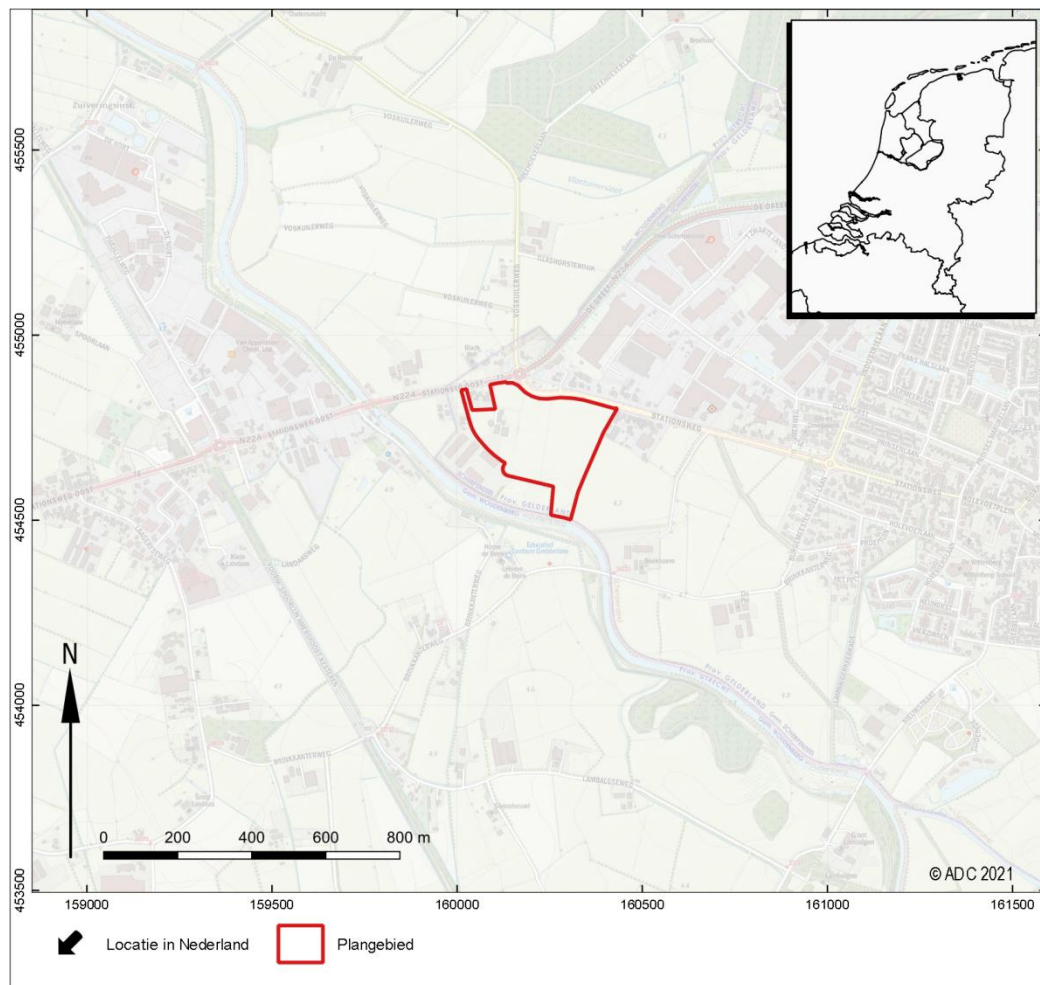
<http://ahn.arcgisonline.nl/ahnviewer/>
<http://beeldbank.cultureelerfgoed.nl>
<http://maps.bodemdata.nl>
<https://archis.cultureelerfgoed.nl/>
<https://bagviewer.kadaster.nl>
<https://easy.dans.knaw.nl>
<https://oudscherpenzeel.nl/digitaal-archief/historische-kaarten/>
<https://rijksmonumenten.nl/monument/529301/lambalgerkeerkade/scherpenzeel/>
<https://www.bodemloket.nl>
<https://www.dinoloket.nl/ondergrondgegevens>
<https://www.kadaster.nl/>
<https://www.ruimtelijkeplannen.nl>
<https://www.topotijdreis.nl>
<https://www.zwarteland2.nl/plan>
<https://zoeken.cultureelerfgoed.nl/>
<http://www.ikme.nl>

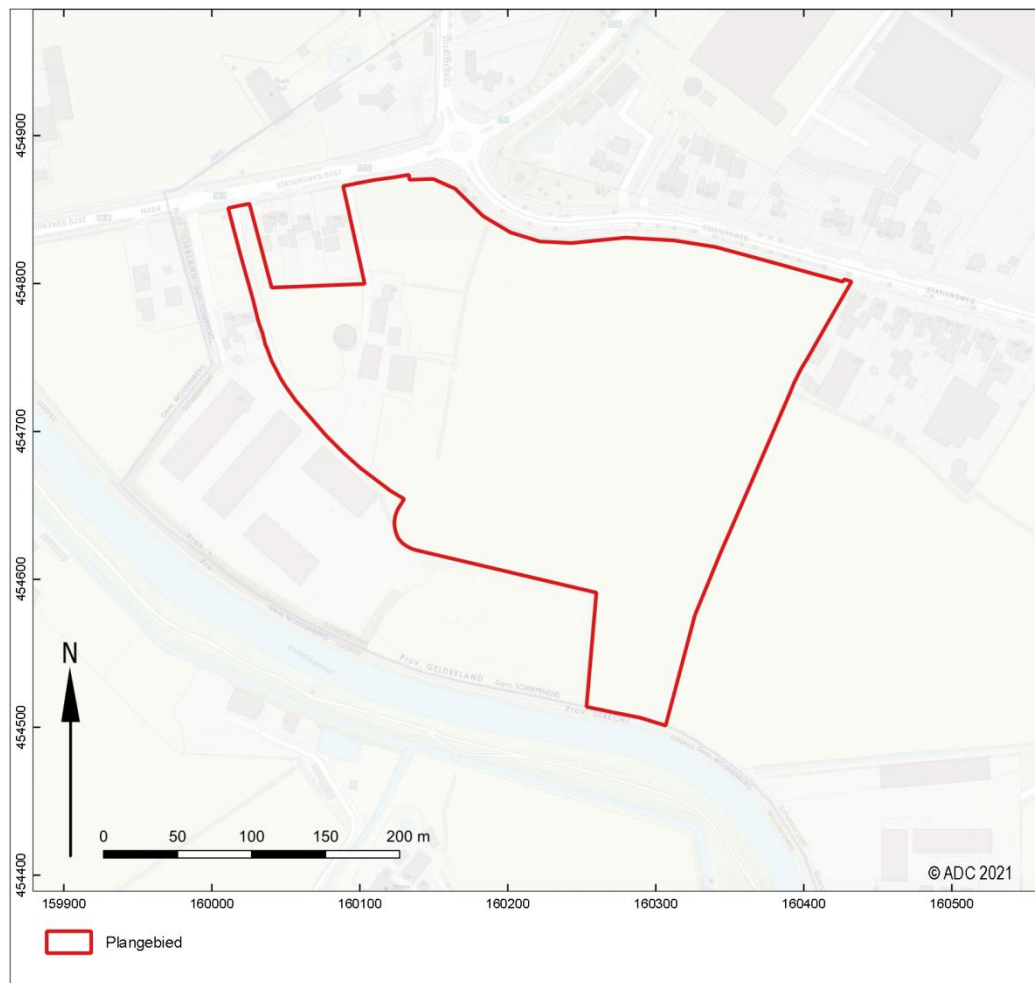
Lijst van afbeeldingen en tabellen

- Afb. 1 Locatie van het plangebied
- Afb. 2 Detailkaart van het plangebied
- Afb. 3 Plangebied op een uitsnede van de gemeentelijke archeologische waarden- en verwachtingskaart met AMZ-adviezen (naar Van Oosterhout 2009)
- Afb. 4 Plangebied op een uitsnede van de Geomorfologische Kaart van Nederland 1:50.000 (Alterra 2008)
- Afb. 5 Plangebied op een uitsnede van de Archeologische landschappenkaart 1:10.000 (naar Van Oosterhout 2009)
- Afb. 6 Plangebied op een uitsnede van de Bodemkaart van Nederland 1:50.000 (Alterra 2014)
- Afb. 7 Plangebied op het Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN3)
- Afb. 8 Plangebied op een kaart met Archis3-meldingen
- Afb. 9 Globale ligging van het plangebied op een kaart van 1717
- Afb. 10 Plangebied op een uitsnede van het minuutplan van de gemeente Woudenberg (1811-1832)
- Afb. 11 Plangebied op uitsneden van Bonnekaarten en topografische kaarten uit de 19^e en 20^e eeuw

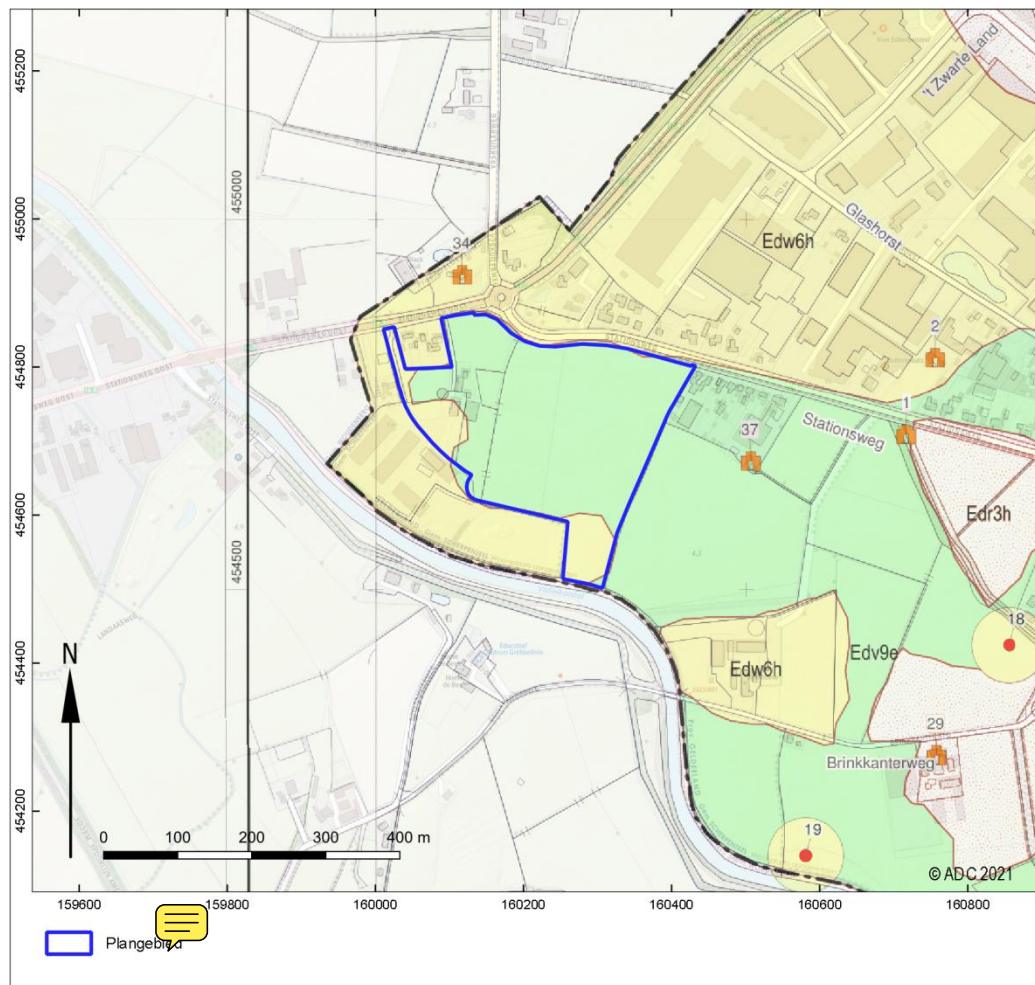
Tabel 1. Overzicht van de verschillende (pre)historische perioden.

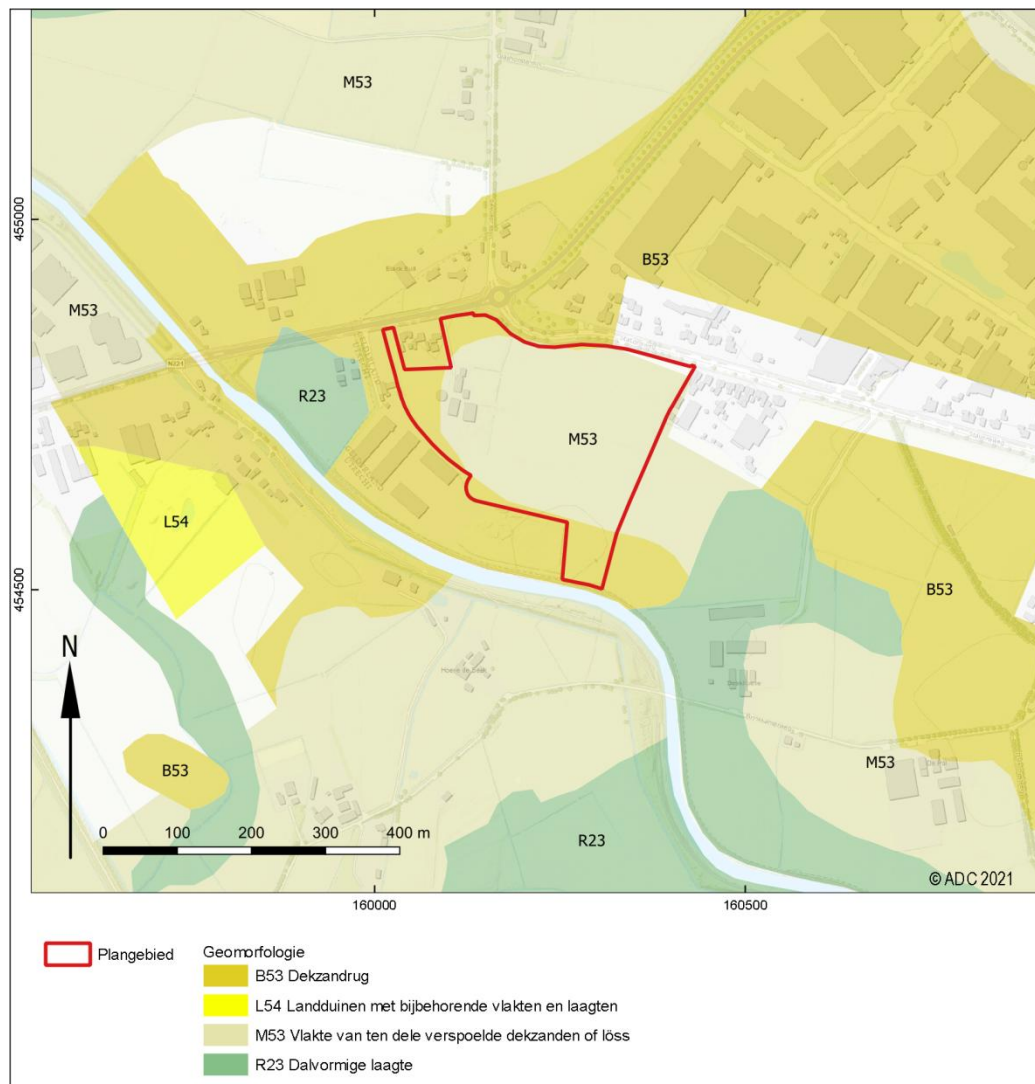
Afb. 1 Locatie van het plangebied

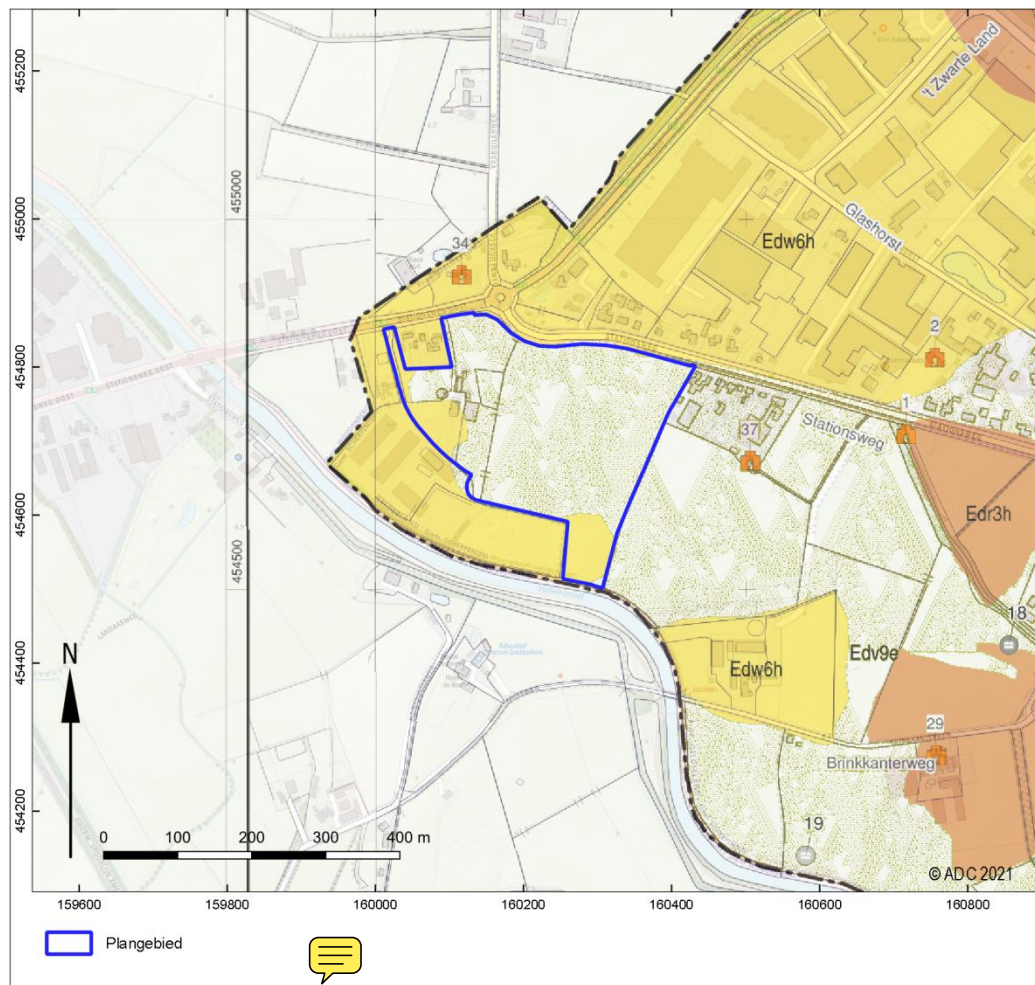
Afb. 2 Detailkaart van het plangebied

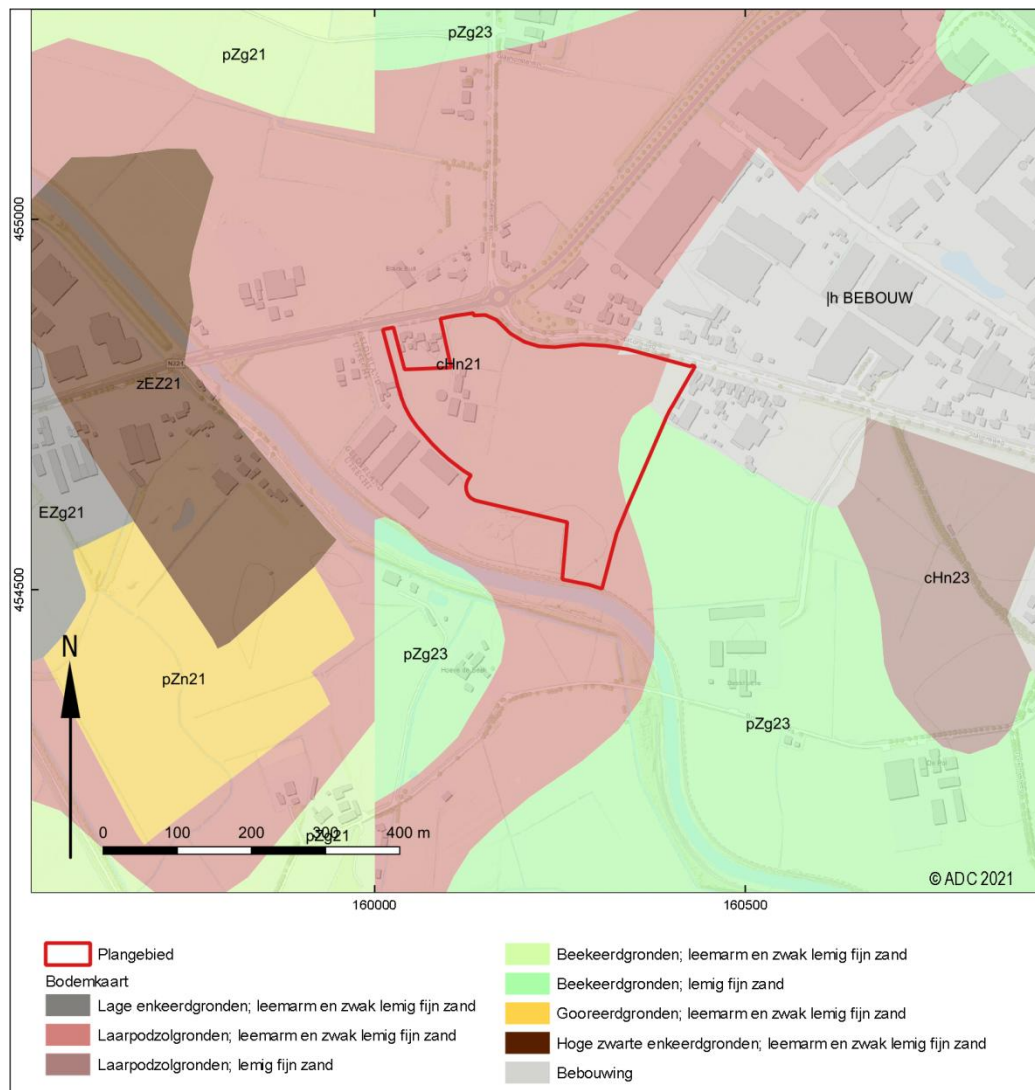
Afb. 3 Plangebied op een uitsnede van de gemeentelijke archeologische waarden- en verwachtingskaart met AMZ-adviezen (naar Van Oosterhout 2009)

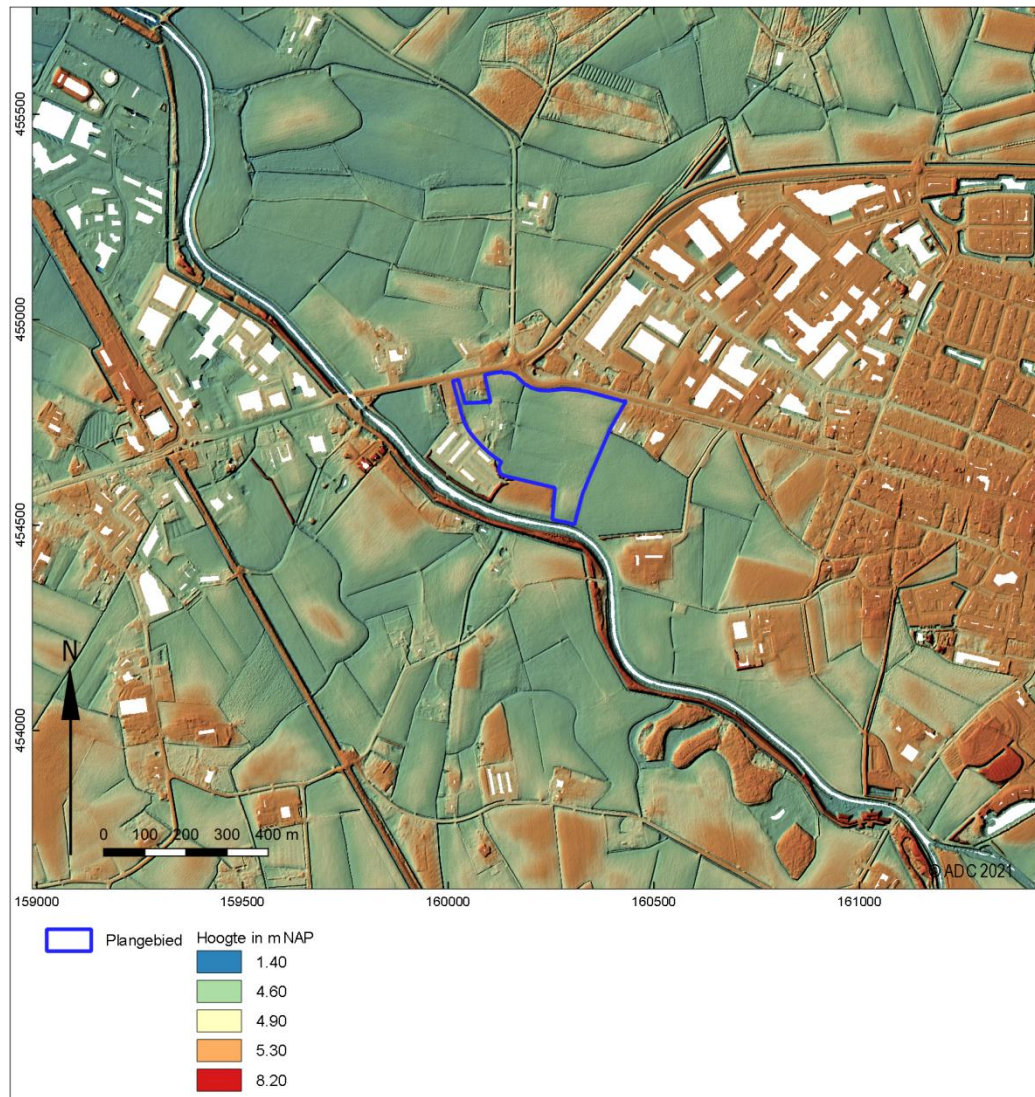
Afb. 4 Plangebied op een uitsnede van de Geomorfologische Kaart van Nederland 1:50.000
(Alterra 2008)

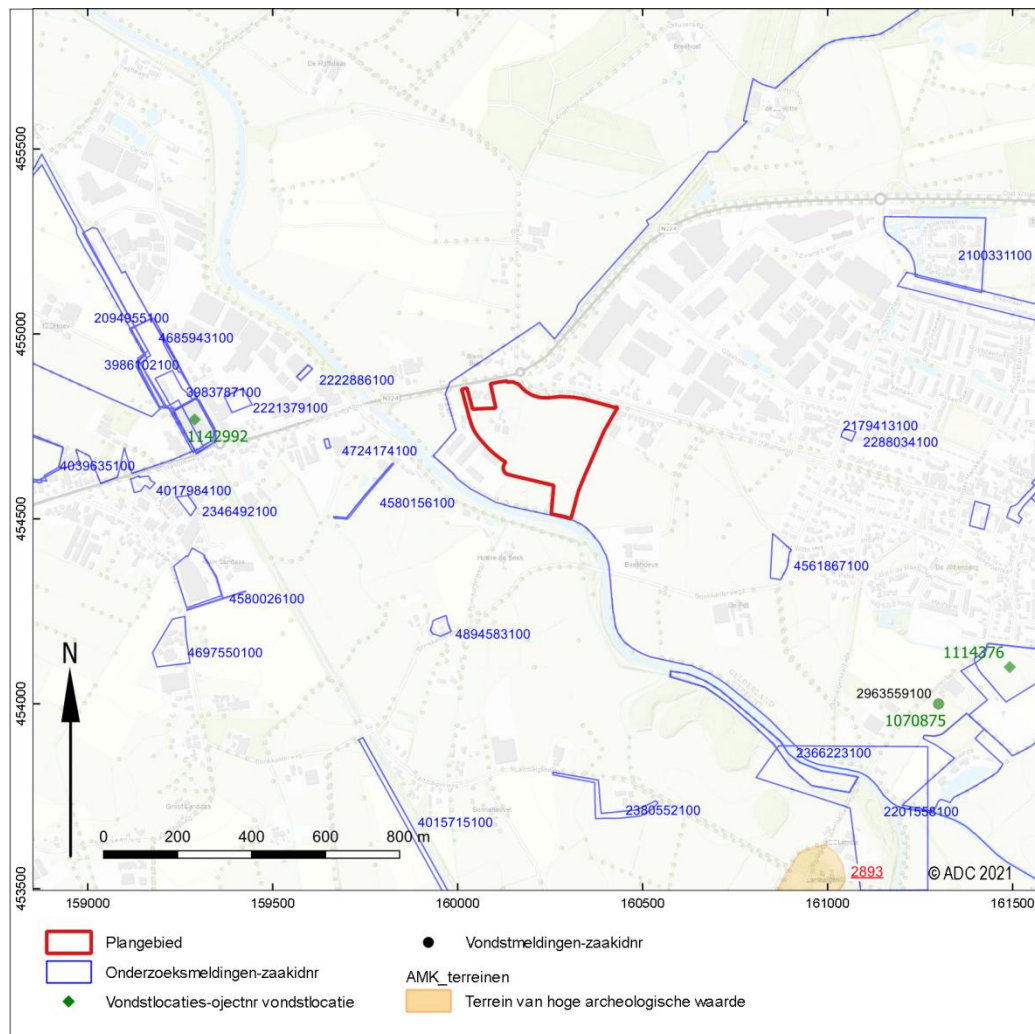
Afb. 5 Plangebied op een uitsnede van de Archeologische landschappenkaart 1:10.000 (naar Van Oosterhout 2009)

Afb. 6 Plangebied op een uitsnede van de Bodemkaart van Nederland 1:50.000 (Alterra 2014)

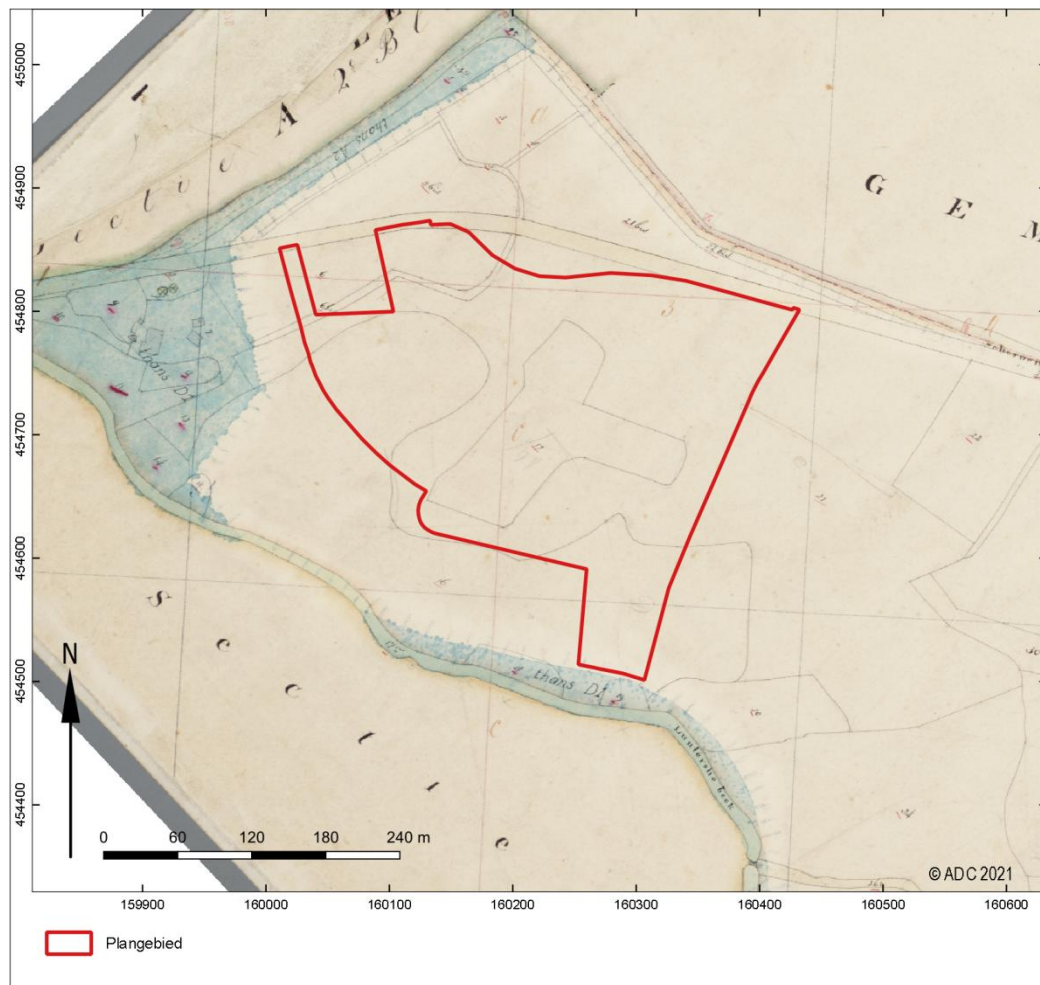
Afb. 7 Plangebied op het Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN3)

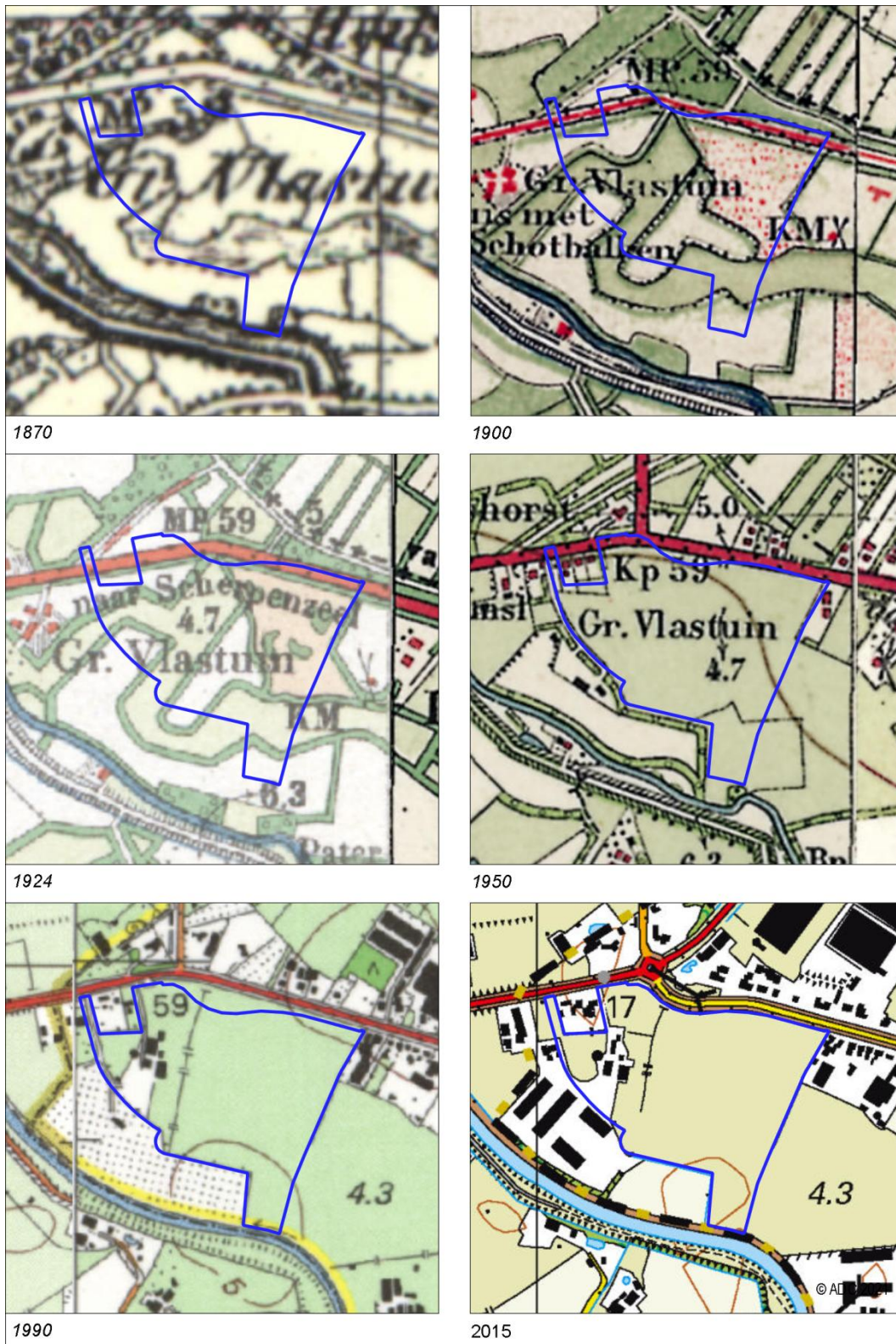
Afb. 8 Plangebied op een kaart met Archis3-meldingen

Afb. 9 Globale ligging van het plangebied op een kaart van 1717

Afb. 10 Plangebied op een uitsnede van het minuutplan van de gemeente Woudenberg (1811-1832)

Afb. 11 Plangebied op uitsneden van Bonnekaarten en topografische kaarten uit de 19^e en 20^e eeuw